

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ο.Λ.Μ.Ε. ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γεώργιος Ν. Βοζαΐτης
Εκπαιδευτικός, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Πανεπιστήμιο Πατρών

Αμαλία Α. Υφαντή
Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο Πατρών

Abstract

In this paper we explore the politics of the Federation of Secondary School Teachers in Greece (O.L.M.E.) regarding the role of secondary school advisor since 1982. More specifically, by using the content analysis, O.L.M.E.'s positions about the institutional changes for the school advisor are examined and its attitudes and suggestions are presented, based on its official bulletins. It is pointed out that O.L.M.E. was genuinely concerned about the school advisor in the period under consideration, although it criticized the selection procedures of the school advisors as well as their institutional role in the school education.

Λέξεις κλειδιά

Σχολικός Σύμβουλος, Ο.Λ.Μ.Ε., πολιτική, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

0. Εισαγωγή

Ένα από τα σοβαρότερα ζητήματα που η Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε.) ανέδειξε ήδη από την αρχή της μεταπολίτευσης υπήρξε ο εκδημοκρατισμός του εκπαιδευτικού συστήματος. Ειδικότερα, έμφαση δόθηκε στην απομάκρυνση από διοικητικές και εποπτικές θέσεις όσων είχαν συνεργαστεί με το καθεστώς της δικτατορίας, καθώς και στην ακύρωση όλων των αξιολογικών εκθέσεων των εκπαιδευτικών που είχαν συνταχθεί από τους Επιθεωρητές με πολιτικά κριτήρια.

Η Ο.Λ.Μ.Ε. είχε προβεί επανειλημμένα σε μια γενικότερη κριτική για την άσκηση εποπτείας και ελέγχου στην εκπαίδευση, όπως αυτή είχε λειτουργήσει με το θεσμό του Επιθεωρητή. Θεωρούσε ότι ο θεσμός έπρεπε να αλλάξει στόχευση, ήτοι: από τον έλεγχο στην καθοδήγηση και στη βελτίωση της διδακτικής πράξης σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη της εκπαίδευσης. Η αλλαγή αυτή, ακολούθως, προϋπέθετε μια αξιοκρατική επιλογή προσώπων, που, κατά την Ομοσπονδία, θα έπρεπε να συνοδευτεί από έναν αναγκαίο διαχωρισμό των εποπτικών αρμοδιοτήτων

των στελεχών της εκπαίδευσης από τις συμβουλευτικές. Θα προετοιμαζόταν, κατ' αυτόν τον τρόπο, το έδαφος για την επερχόμενη κατάργηση του θεσμού του Επιθεωρητή και την καθιέρωση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου (βλ. π.χ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 1975, τ. 438, σ. 6, Ο.Λ.Μ.Ε., 1975, τ. 441, σ. 5, Ο.Λ.Μ.Ε., 1976, τ. 447, σ. 1, Ο.Λ.Μ.Ε., 1977, τ. 469, σ. 9).

Στην εργασία αυτή εξετάζονται οι θέσεις της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε.) για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου, όπως κυρίως καταγράφονται στα Πληροφοριακά Δελτία της Ομοσπονδίας κατά την περίοδο 1982-2009 και, στη συνέχεια, παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της από το 2010 και μετά. Βασικός στόχος είναι η μελέτη της πολιτικής της και η ανάδειξη των προτάσεων της για τη λειτουργία του θεσμού κατά την εξελικτική του πορεία. Επιπλέον, επιχειρείται να διερευνηθεί κατά πόσον οι εκάστοτε θεσμικές μεταβολές επηρέασαν τη στάση της Ομοσπονδίας και διαφοροποίησαν το λόγο της.

Έπονται η παρουσίαση του πρωτογενούς υλικού της εργασίας και της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και την εξέταση των δεδομένων, η ανάλυση των δεδομένων και, τέλος, η συζήτηση επί των αποτελεσμάτων και η διατύπωση κάποιων διαπιστώσεων που προέκυψαν από τη μελέτη μας.

1. Το Υλικό

Το υλικό της εργασίας προέρχεται κυρίως από τα Πληροφοριακά Δελτία της Ο.Λ.Μ.Ε., τα οποία κυκλοφόρησαν από το 1982 και εξής. Συνολικά μελετήθηκαν 153 τεύχη και εντοπίστηκαν αναφορές στο υπό εξέταση θέμα σε 79 από αυτά. Οι θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε. που διατυπώνονται στα Δελτία καλύπτουν την περίοδο 1982-2009, ήτοι: από τις πρώτες αναφορές της για τη λειτουργία του θεσμού (τεύχος 550, Σεπτέμβριος 1982) έως και τα τελευταία τεύχη (τεύχη 700-701, Ιούνιος-Νοέμβριος 2009), οπότε σταματά η έντυπη κυκλοφορία του Πληροφοριακού Δελτίου. Η παρουσίαση των θέσεων της Ομοσπονδίας από το 2010 και εξής στηρίχτηκε στο υλικό που εντοπίστηκε στην επίσημη ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας.

2. Η μέθοδος

Για την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας αξιοποιήθηκε η τεχνική της ανάλυσης περιεχομένου (βλ.: Βάμβουκας, 2007: 263-281. Κυριαζή, 2002: 283-301). Μελετήθηκαν όλα τα Πληροφοριακά Δελτία της Ο.Λ.Μ.Ε., που κυκλοφόρησαν από την περίοδο εισαγωγής του θεσμού (1982) έως και το 2009, οπότε σταμάτησε η κυκλοφορία του περιοδικού, καθώς και οι πληροφορίες που αντλήθηκαν από το διαδικτυακό τόπο της Ομοσπονδίας (2010 και εξής) και αποδελτιώθηκαν όλες οι σχετικές αναφορές.

Ως μονάδα καταγραφής ορίστηκε το γενικό θέμα που αναπτυσσόταν κάθε φορά στα κείμενα, αφού στόχος ήταν να αποσαφηνιστούν οι θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε. για το

θεσμό του Σχολικού Συμβούλου και να παρουσιαστούν στην ολότητά τους. Ως κείμενα θεωρήθηκαν όλα τα γραπτά τεκμήρια που εντοπίζονταν στα Πληροφοριακά Δελτία και αργότερα στο ηλεκτρονικό αρχείο της, δηλαδή ψηφίσματα, καταγγελίες, θέσεις, ενημερωτικά κείμενα, ανακοινώσεις και υπομνήματα. Ως τύπος ανάλυσης επιλέχθηκε η ποιοτική, γιατί η έρευνα απέβλεπε στην καταγραφή όλων των θέσεων της Ομοσπονδίας για το θεσμό, και ως ενόπτη ανάλυσης η χρονολογική (Κυριαζή, 2004: 283).

Για τη συστηματική παρουσίαση των δεδομένων συγκροτήθηκαν συγκεκριμένες κατηγορίες ανάλυσης, οι οποίες διαμορφώθηκαν ύστερα από ενδελεχή μελέτη των κειμένων, δίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στις απόψεις που διατυπώνονταν σχετικά με το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου. Συνολικά, οι κατηγορίες που προέκυψαν ήταν οι εξής:

- α. Η συμμετοχή του Σχολικού Συμβούλου στο διοικητικό έργο
- β. Το συμβουλευτικό-καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου
- γ. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και ο Σχολικός Σύμβουλος
- δ. Τα τυπικά κριτήρια επιλογής
- ε. Η συγκρότηση συμβουλίων επιλογής
- στ. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών
- ζ. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Στη συνέχεια, οι κατηγορίες ομαδοποιήθηκαν σε πέντε (5) συνολικά χρονολογικές περιόδους, οι οποίες αντιστοιχούσαν στις εναλλαγές των κομμάτων (κυρίως ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Ν.Δ.) στην εξουσία. Οι περίοδοι ήταν οι εξής: α. 1981-1989, β. 1989/1990-1993, γ. 1993-2004, δ. 2004-2009, ε. 2010 και εξής. Ακολουθεί η παρουσίαση των δεδομένων.

3. Τα δεδομένα

Η παρουσίαση των δεδομένων της έρευνας θα γίνει με βάση τις χρονολογικές περιόδους που ορίστηκαν ανωτέρω.

3.1. Η περίοδος 1981-1989

Κατά την περίοδο αυτή, η οποία ταυτίστηκε με την κατάργηση του θεσμού του Επιθεωρητή, η Ο.Λ.Μ.Ε. αναγνώρισε τη σπουδαιότητα του νέου θεσμού του Σχολικού Συμβούλου και προέβαλε τις προϋποθέσεις επιτυχίας του. Είναι αποκαλυπτικό το παρακάτω παράθεμα από έκτακτη Γενική Συνέλευση της Ο.Λ.Μ.Ε., που πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 1983:

«Η καθιέρωση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου (Ν. 1304/1982) που αποτελούσε παλιό και επίμονο αίτημα του κλάδου, πρέπει να θεωρηθεί

μέχρι στιγμής η μεγαλύτερη θεσμική κατάκτηση. Ο νέος θεσμός έρχεται να ικανοποιήσει μια αναμφισβήτητη ανάγκη της σχολικής ζωής, με την εισαγωγή νέου πνεύματος στις σχέσεις των φορέων της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αγωγής και διδακτικής μεθοδολογίας. Η επιτυχία του, που θα εξαρτηθεί από την επιλογή των πραγματικά άξιων συναδέλφων και τη στήριξη του θεσμού από τον οργανωμένο κλάδο, πιστεύουμε ότι θα καταστήσει το σχολείο περισσότερο αποδοτικό, τόσο από πλευράς αγωγής, όσο και από πλευράς γνώσεων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1983, τ. 555, σσ. 16-17).

Είναι ιδιαίτερος χαρακτηριστικές, επίσης, οι αναφορές της σε Δελτία που εκδόθηκαν το 1982 και παρουσίαζαν τις γενικές αρχές λειτουργίας, που θα έπρεπε να διέπουν το νέο θεσμό:

- i. «Για να επιτύχει ο νέος θεσμός, πρέπει αυτοί που θα επιλεγούν να είναι πραγματικά άξιοι, να είναι πραγματικά σύμβουλοι, βοηθοί και συνεργάτες του καθηγητή, και γενικά να είναι φορείς ενός πνεύματος, που θα υπηρετεί την παιδεία του ελληνικού λαού. Από την άλλη πλευρά, ο καθηγητής οφείλει να στηρίζει το νέο θεσμό, να δει με εμπιστοσύνη το Σχολικό Σύμβουλο, να συζητά και να συνεργάζεται μαζί του, σε σχέση ισοτιμίας, για προβλήματα αγωγής και διδακτικής μεθοδολογίας και να εντείνει τη δραστηριότητά του για να εκπληρώσει πληρέστερα την υψηλή του αποστολή και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των μαθητών, των γονέων και της Πολιτείας.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1982, τ. 551, σ. 4).
- ii. «Ο θεσμός αυτού του συμβούλου που τον ονομάζουμε Σχολικό Σύμβουλο εκτιμούμε ότι πρέπει να χαρακτηρίζεται από τις παρακάτω αρχές:
 - α) Δεν ασκεί διοίκηση.
 - β) Είναι σύμβουλος σε επιστημονικό-παιδαγωγικό και διδακτικό επίπεδο.
 - γ) Έχει την ευθύνη για όσο γίνεται πιο μικρό αριθμό καθηγητών της ειδικότητάς του.
 - δ) Το έργο του στηρίζεται στη σωστή συνεργασία με τον καθηγητή (αμοιβαίος σεβασμός-δημοκρατικός διάλογος).
 - ε) Στο όποιο σύστημα αξιολόγησης των καθηγητών καθιερωθεί βλέπουμε να συμμετέχει (όχι μόνος του) σε κάποιο βαθμό.
 - στ) Τα τυπικά του προσόντα (σπουδές-συγγραφική δράση κ.λπ.) βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με την καθημερινή πράξη.
 - ζ) Ο διορισμός του γίνεται από αρμόδιο φορέα (με πίνακες), αφού προηγουμένα η περιφέρεια έχει εκφράσει τη γνώμη της μέσα από τα αντίστοιχα όργανά της.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1982, τ. 547, σ. 18 και Ο.Λ.Μ.Ε., 1982, τ. 550, σσ. 12-13).

Η Ο.Λ.Μ.Ε. κατά την περίοδο αυτή επέμεινε ιδιαίτερα σε ζητήματα δυσλειτουργίας του θεσμού, όπως ήταν η κάλυψη των θέσεων που είχαν προκηρυχθεί και έμειναν κενές καθώς και η αύξηση των υπαρχουσών (Ο.Λ.Μ.Ε. 1984, τ. 569, σ. 8 και Ο.Λ.Μ.Ε., 1984, τ. 570, σ. 12). Σε κάθε περίπτωση, οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις της κατά την πρώτη περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από το Π.Α.Σ.Ο.Κ. ήταν ιδιαίτερος έντονος, προτείνοντας τις απαραίτητες -κατ' αυτήν- τροποποιήσεις για το σχετικό θεσμικό πλαίσιο (Ο.Λ.Μ.Ε. 1986, τ. 593, σ. 9).

3.1.1. Η συμμετοχή του Σχολικού Συμβούλου στο διοικητικό έργο

Η Ο.Λ.Μ.Ε., σύμφωνα με τις γενικές αρχές λειτουργίας του θεσμού, απέρριπτε κατηγορηματικά οποιαδήποτε εμπλοκή των Σχολικών Συμβούλων σε ζητήματα διοίκησης του σχολείου, αφού θεωρούσε ότι αυτά αποτελούσαν εσωτερική υπόθεση του συλλόγου διδασκόντων της σχολικής μονάδας. Χαρακτηριστικό είναι το παρακάτω εδάφιο από Δελτίο της δημοσιευμένο το 1988:

«Οι αρμοδιότητες που ανατίθενται από αυτά τα Π.Δ. στο Σχολικό Σύμβουλο-κριτή αποχρωματίζουν τελικά αυτές που ανατίθενται στους καθηγητές, στο σύλλογο διδασκόντων και στο διευθυντή. Ισχυροποιείται και σε διοικητικά ζητήματα ο ρόλος τους, αφού αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη σύνθεση των τμημάτων των σχολείων, τη σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος, την οργάνωση των σχολικών εκδηλώσεων, την κατανομή μαθημάτων στο διδακτικό προσωπικό, ζητήματα που μέχρι τώρα καθόριζε ο σύλλογος διδασκόντων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1988, τ. 607, σ. 16).

3.1.2. Το συμβουλευτικό-καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου

Σταθερή υπήρξε η θέση της Ο.Λ.Μ.Ε. για το συμβουλευτικό και καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου. Επισημαίνεται ενδεικτικά:

«Οι Σχολικοί Σύμβουλοι είναι, κατά το νόμο, υπεύθυνοι για την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών. Συνεργάζονται με τα Π.Ε.Κ.,[...] με τα σχολεία. Βοηθούν στην οργάνωση και στο συντονισμό των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1987, τ. 596, σ. 19).

3.1.3. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και ο Σχολικός Σύμβουλος

Η πρόθεση της Πολιτείας να αναθέσει στους Σχολικούς Συμβούλους την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, όπως ήδη είχε διαφανεί από τον ιδρυτικό Νόμο 1304/1982, κρατούσε την Ομοσπονδία σε καθεστώς εγρήγορσης ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα

παλινδρόμησης προς τον επιθεωρητισμό (Ο.Λ.Μ.Ε., 1984, τ. 567, σ. 19. Ο.Λ.Μ.Ε., 1985, Ειδική Έκδοση Πληροφοριακού Δελτίου, σ. 9).

Ωστόσο, η έκδοση των Προεδρικών Διαταγμάτων (Π.Δ.) που υλοποιούσαν τις αρχικές προβλέψεις για τη συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων στη σύνταξη εκθέσεων υπηρεσιακής εξέλιξης και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, ώθησε την Ο.Λ.Μ.Ε. να απορρίψει το ρόλο του Σχολικού Συμβούλου ως αξιολογητή των εκπαιδευτικών και να υπεραμυνθεί τις προτεραιότητες του συλλόγου των διδασκόντων στη λειτουργία τέτοιων τακτικών στο σχολείο (Ο.Λ.Μ.Ε., 1986, τ. 590, σ. 5). Είναι χαρακτηριστικά τα όσα σημειώνονται στο ακόλουθο απόσπασμα:

«Η μετατροπή των Σχολικών Συμβούλων και σε κριτή λειτουργεί σε βάρος του ρόλου του επιστημονικού-παιδαγωγικού συνεργάτη του καθηγητή. Είναι αποδεδειγμένο από την πείρα του παρελθόντος ότι μεταξύ των ιδιοτήτων του συμβούλου και του κριτή κυριαρχεί η δεύτερη και αχρηστεύεται η πρώτη. Είναι φανερό ότι αυτές οι αρμοδιότητες βρίσκονται σε αντίθεση με τις θέσεις μας.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1988, τ. 607, σ. 16).

3.1.4. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Από την έναρξη λειτουργίας του θεσμού, η Ο.Λ.Μ.Ε. συμφώνησε στη δυναμική συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων στις διαδικασίες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών θεωρώντας τον ως κατεξοχήν αρμόδιο. Έτσι, υποστήριζε τα εξής:

«Φορείς επιμόρφωσης αποτελούν τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.), η σχολική μονάδα, οι Σχολικοί Σύμβουλοι, οι επαγγελματικές και επιστημονικές ενώσεις των εκπαιδευτικών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1987, τ. 595, σ. 17. Ο.Λ.Μ.Ε. 1987, τ. 597, σ. 12).

Συγχρόνως, διαγράφονταν οι δυσκολίες άσκησης του επιμορφωτικού τους ρόλου, αφού και ο αριθμός των Σχολικών Συμβούλων δεν επαρκούσε για μια ουσιαστική και επαναλαμβανόμενη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και, ταυτόχρονα, απαιτείτο η συνδρομή και άλλων που βρίσκονταν σε καθημερινή επαφή με το έργο των εκπαιδευτικών (π.χ.: οι διευθυντές σχολείων). Σε ενυπόγραφο άρθρο, δημοσιευμένο σε τεύχος του 1985, επισημαίνονταν τα ακόλουθα:

«Η επιμόρφωση έχει πολλαπλασιαστικές δυνατότητες. Ένας Σχολικός Σύμβουλος πόσες φορές και για πόση ώρα μπορεί να ιδεί τους εκπαιδευτικούς. Θα έπρεπε να φανταστούμε ένα σύστημα που η δράση των Σχολικών Συμβούλων να επαναλαμβάνεται και να συστηματοποιείται από άλλα πρόσωπα που παρακολουθούν σε σταθερή βάση τα εκπαιδευτικά πράγματα. Και τέτοιος ρόλος πρέπει να δοθεί στους διευθυντές των σχολείων. Αν οι διευθυντές γίνουν γραφειοκράτες κι αν ασχολούνται

με έργα συντηρητή κτηρίου, τότε δεν αποδίδουν στο κύριο έργο τους, που είναι το παιδαγωγικό. Είναι, λοιπόν, ανάγκη να δοθεί περισσότερη αξιοπρέπεια στο διευθυντή. Κι ένας συνδυασμός ενέργειας προσώπων (Σχολικός Σύμβουλος και διευθυντής σχολείου) μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα στον τομέα της επιμόρφωσης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1985, τ. 578, σ. 21).

3.1.5. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Η θέση της Ο.Λ.Μ.Ε. ήταν ότι το Διοικητικό Συμβούλιό της θα έπρεπε να έχει αποφασιστικό ρόλο στα ζητήματα επιλογής των Σχολικών Συμβούλων με στόχο την αποδοτικότερη λειτουργία του θεσμού (Ο.Λ.Μ.Ε., 1985, Ειδική Έκδοση Πληροφοριακού Δελτίου, σ. 11). Χαρακτηριστική είναι η ακόλουθη θέση:

«Αυτονόγη θεωρείται για το Δ.Σ. η συμμετοχή του στην επιλογή των νέων Σχολικών Συμβούλων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1984, τ. 570, σ. 12).

3.2. Η περίοδος 1989/1990-1993

Κατά την περίοδο αυτή, η Ο.Λ.Μ.Ε. βρέθηκε αντιμέτωπη με μια νέα απόπειρα από την πλευρά της Πολιτείας (κυβέρνηση της Ν.Δ.) να τεθεί σε εφαρμογή το νομοθετικό πλαίσιο (Π.Δ. 348/1989 και Π.Δ. 320/1993) που αφορούσε στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, στην οποία ο ρόλος και πάλι του Σχολικού Συμβούλου διαγραφόταν σημαντικός. Η Ο.Λ.Μ.Ε. αντιτάχθηκε στις προτεινόμενες από την Πολιτεία ρυθμίσεις διατυπώνοντας την εξής θέση:

«Ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου χάνει τον παιδαγωγικό-επιστημονικό-συμβουλευτικό του ρόλο και ο Σχολικός Σύμβουλος μετατρέπεται σε ελεγκτή του εκπαιδευτικού και του σχολείου. Ο επιθεωρητής αναβιώνει, αφού ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου περιορίζεται στη σύνταξη των γνωστών από το παρελθόν εκθέσεων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, Εκτιμήσεις-κριτική-θέσεις-προτάσεις, σ. 17).

Η Ο.Λ.Μ.Ε. διεκδικούσε αντισταθμιστικά μέτρα στήριξης του έργου των Σχολικών Συμβούλων (π.χ.: αύξηση των θέσεων, ορθολογικότερη κατανομή περιοχών ευθύνης τους κ.λπ.), αφού διέβλεπε ότι το έργο τους καθίστατο δυσχερές χωρίς αυτά (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 619, σ. 11).

Επίσης κατά την περίοδο αυτή δεν έλειψαν τα ενυπόγραφα κείμενα, δημοσιευμένα στα Δελτία της Ο.Λ.Μ.Ε., μέσω των οποίων γνωστοποιούνταν φαινόμενα αναξιοκρατικών επιλογών σε θέσεις Σχολικών Συμβούλων (βλ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 626-627, σ. 27, Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, τ. 634, σ. 17, Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 637, σσ. 6-7, 24).

Συνοπτικά, η Ομοσπονδία διακήρυττε τα ακόλουθα:

«Κατάργηση του πρόσφατα ψηφισθέντος θεσμικού πλαισίου (Νόμος για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την επαγγελματική κατάρτιση, Νόμος για τη διοίκηση της εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για τους Σχολικούς Συμβούλους και την αξιολόγηση των μαθητών).» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 639, σ. 4. Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 640, σ. 14).

Δύο κυρίως λόγους προέτασε για την απόρριψη των προτεινόμενων ρυθμίσεων: α) την μετατροπή του Σχολικού Συμβούλου σε ελεγκτή και αξιολογητή των εκπαιδευτικών και, επομένως, τη δημιουργία ενός αυταρχικού μοντέλου διοίκησης και εποπτείας του εκπαιδευτικού έργου και β) την αποσπασματικότητα των μέτρων, για τα οποία απαιτείτο μια συνολική επανεξέταση όλων των θεμάτων που αφορούσαν στο θεσμό (Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 639, σ. 38, Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 624-625, σ. 5).

3.2.1. Η συμμετοχή του Σχολικού Συμβούλου στο διοικητικό έργο

Η Ο.Λ.Μ.Ε. θεωρούσε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις περί αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου ενεργοποιούσαν έναν παρακμασμένο θεσμό, αυτόν του Επιθεωρητή, και μετέτρεπαν τον θεσμό του Σχολικού Συμβούλου σε μοχλό προώθησης αυταρχικών νοοτροπιών στο χώρο του σχολείου, απογυμνώνοντας έτσι τους Σχολικούς Συμβούλους από τον παιδαγωγικό και συμβουλευτικό τους ρόλο. Είναι χαρακτηριστικό το παρακάτω εδάφιο:

«Ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου χάνει τον παιδαγωγικό-επιστημονικό-συμβουλευτικό του ρόλο και ο Σχολικός Σύμβουλος μετατρέπεται σε ελεγκτή του εκπαιδευτικού και του σχολείου. Οι υπερεξουσίες που δίνονται στους διευθυντές και τους νέους επιθεωρητές (Σχολικούς Συμβούλους) επαναφέρουν τον παλιό ιεραρχικό, αυταρχικό και άκρως διοικητικό τρόπο οργάνωσης του σχολείου.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 638, σ. 28).

3.2.2. Το συμβουλευτικό-καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου

Η Ο.Λ.Μ.Ε. απέρριπτε την αλλαγή του ρόλου του Σχολικού Συμβούλου σε κριτή-αξιολογητή των εκπαιδευτικών, θεωρώντας ότι το έργο τους θα έπρεπε να παραμείνει συμβουλευτικό και καθοδηγητικό. Είναι σαφής η παρακάτω θέση της Ομοσπονδίας:

«Ο Σχολικός Σύμβουλος οφείλει να γίνει και να παραμείνει συνεργάτης και καθοδηγητής του εκπαιδευτικού. Να είναι σύμβουλος στο επιστημονικό, παιδαγωγικό και διδακτικό έργο. Αυτή είναι η ουσία του νέου θεσμού, έτσι όπως τον αντιλαμβάνεται το συνδικαλιστικό κίνημα. Η Ο.Λ.Μ.Ε. παλεύει για να υλοποιηθεί ο θεσμός σύμφωνα με τις θέσεις του συνδικαλιστικού κινήματος.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 619, σ. 10).

3.2.3. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και ο Σχολικός Σύμβουλος

Σε αντίθεση προς τις προτεινόμενες ρυθμίσεις για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας, η Ο.Λ.Μ.Ε. υπεραμύνθηκε της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας, θεωρώντας ότι αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου με την ουσιαστική ενεργοποίηση του συλλόγου των διδασκόντων σε τομείς με ερευνητικούς προσανατολισμούς.

Συγκεκριμένα, υποστήριζε ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να συμμετέχουν σε ερευνητικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες στο σχολείο τους, με τη βοήθεια των Σχολικών Συμβούλων, αναφορικά με το αναλυτικό πρόγραμμα, τα προαιρετικά προγράμματα, τις τεχνικές διδασκαλίας ή ακόμη και την αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων στην εργασία τους (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 620, σ. 12, Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, τ. 633, σ. 10). Στο πλαίσιο αυτό ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου θα παρέμενε καθοδηγητικός και υποστηρικτικός ώστε οι εκπαιδευτικοί να ενεργοποιήσουν τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα, δεδομένου ότι και οι ίδιοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι είχαν εφαρμόσει διαδικασίες αυτοαξιολόγησης στο έργο τους (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 620, σ. 13).

Σταθερή υπήρξε η θέση της Ομοσπονδίας και κατά το επόμενο έτος (1992). Αρνούνταν μάλιστα τη συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων σε όποιο υπηρεσιακό συμβούλιο θα προέβαινε σε υπηρεσιακή κρίση των εκπαιδευτικών. Ειδικότερα, διατυπώνονταν τα ακόλουθα:

«Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου μέσα στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι ρόλος καθοδηγητικός, συμβουλευτικός και παιδαγωγικός. Η όποια υπηρεσιακή κρίση πρέπει να γίνεται μόνο για τη στελέχωση της εκπαίδευσης και μέσα από υπηρεσιακό συμβούλιο, στο οποίο συμμετέχουν αιρετοί του κλάδου. Σε αυτό το υπηρεσιακό συμβούλιο δε μετέχει ο Σχολικός Σύμβουλος.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, τ. 631, σ. 9, Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 639, σ. 16).

Παρομοίως, τονίζονταν τα εξής αλλού:

«Ο Σχολικός Σύμβουλος να μη συμμετέχει στην αξιολόγηση-υπηρεσιακή κρίση των εκπαιδευτικών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, τ. 631, σ. 9).

3.2.4. Τα τυπικά κριτήρια επιλογής

Αρνητική υπήρξε η θέση της Ο.Λ.Μ.Ε. και στο θέμα της ποσοτικής αποτίμησης των κριτηρίων επιλογής των Σχολικών Συμβούλων που επιχείρησε να εισαγάγει για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού η κυβέρνηση της Ν.Δ., χωρίς να προτείνει κανένα άλλο μέτρο στήριξής του. Η Ο.Λ.Μ.Ε. εξέφραζε τις εξής θέσεις σε υπόμνημά της για το εν λόγω ζήτημα:

«Δεν είναι δυνατό να περιοριστεί το θέμα των Σχολικών Συμβούλων στην αλλαγή των κριτηρίων επιλογής. Είναι απαραίτητο να συνεξετασθούν και οι άλλοι παράγοντες βελτίωσης και ενίσχυσης του θεσμού (αρμοδιότητες, συμμετοχή στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, στο Π.Ι. και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των ίδιων, διαδικασίες-κριτήρια κρίσης-επανάκρισης, επαγγελματικά θέματα, συντονισμός παιδαγωγικού έργου σε ορισμένο αριθμό σχολείων κατά Σχολικό Σύμβουλο, αύξηση του αριθμού των Σχολικών Συμβούλων, διάθεση των κατάλληλων μέσων στήριξης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 621-622-623, σ. 4).

3.2.5. Η συγκρότηση συμβουλίων επιλογής

Η Ο.Λ.Μ.Ε. απέδιδε ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της συγκρότησης των συμβουλίων επιλογής. Ο τρόπος λειτουργίας τους, κατά την Ομοσπονδία, ήταν επιβεβλημένο να χαρακτηρίζεται από τις αρχές της αξιοκρατίας και της αντικειμενικότητας, χωρίς την επενέργεια κυβερνητικών μεθοδεύσεων για την επιλογή συγκεκριμένων προσώπων. Η συμμετοχή του Διοικητικού Συμβουλίου της Ο.Λ.Μ.Ε. στα συμβούλια κρίσης και επιλογής Σχολικών Συμβούλων θεωρείτο ότι θα διασφάλιζε ακριβώς αυτόν τον αξιοκρατικό χαρακτήρα. Επισημαίνονται σχετικά τα ακόλουθα:

«Τα συμβούλια επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης και τα υπηρεσιακά συμβούλια αποτελούν θεσμό ιδιαίτερα σημαντικό για την εκπαίδευση και τον εκπαιδευτικό. Για να μπορέσουν τα συμβούλια αυτά να παίξουν τον κοινωνικό τους ρόλο, είναι αναγκαία η ουσιαστική αναβάθμισή τους και η λειτουργική ανεξαρτησία τους. Πρέπει να είναι ανεξάρτητα και μη ελεγχόμενα από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία. Πρέπει να θεσμοθετηθεί σύγχρονος κανονισμός για τη λειτουργία τους, με τον οποίο να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα, η αξιοκρατία και η διαφάνεια. Πρέπει να καταργηθεί το απόρρητο. Οι αιρετοί εκπρόσωποι πρέπει να συνεργάζονται με τις Ε.Λ.Μ.Ε. και την Ο.Λ.Μ.Ε.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 639, σσ. 19-20).

3.2.6. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Η Ο.Λ.Μ.Ε. αποδεχόταν το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου ως βασικό επιμορφωτικό φορέα στην κατεύθυνση της συνεργασίας με άλλους εκπαιδευτικούς φορείς, όπως ήταν οι εκπαιδευτικές και επιστημονικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών, τα Α.Ε.Ι. και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.)¹ (Ο.Λ.Μ.Ε., 1993, τ. 638, σ. 24). Σύμφωνα με τις θέσεις της, οι Σχολικοί Σύμβουλοι θα συνεργάζονταν με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων στο να συγκεκριμενοποιηθούν τα ερευνητικά επιμορφωτικά προγράμματα, τα οποία θα επιθυμούσαν οι εκπαιδευτικοί να υλοποιήσουν στα σχολεία τους:

«Οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να μελετούν την πραγματικότητα του σχολείου τους και σε συνεργασία με τα Π.Ε.Κ. και τους Σχολικούς Συμβούλους θα διαμορφώνουν το πρόγραμμα στο οποίο θα πρέπει να επιμορφωθούν.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1992, τ. 630, σ. 5).

3.2.7. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Η Ο.Λ.Μ.Ε. θεωρούσε αυτονόητη τη συμμετοχή του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της στις διαδικασίες κρίσης και επιλογής των Σχολικών Συμβούλων, με στόχο την περιφρούρηση των διαδικασιών και την εξασφάλιση συνθηκών αξιοκρατίας και διαφάνειας στις επιλογές. Είναι χαρακτηριστική η θέση της:

«Αυτονόητη θεωρείται η συμμετοχή του Δ.Σ. στην επιλογή των Σχολικών Συμβούλων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1991, τ. 619, σ. 11).

3.3. Η περίοδος 1994-2004

Στην αρχή της νέας περιόδου (1994), με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και πάλι στην εξουσία, η Ο.Λ.Μ.Ε. προχώρησε σε μια κριτική θεώρηση της κατάστασης που είχε δημιουργηθεί στο χώρο της διοίκησης της εκπαίδευσης, εκτιμώντας ότι με τις προηγούμενες ρυθμίσεις από την κυβέρνηση της Ν.Δ. είχε διαμορφωθεί ένα ασφυκτικό κλίμα, με τάσεις εποπτείας και ελέγχου, που παρέπεμπαν στον «πιθωρητισμό» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1995, τ. 647, σ. 8, Ο.Λ.Μ.Ε., 1995, τ. 645, σ. 21, Ο.Λ.Μ.Ε., 1996, τ. 652, σ. 5). Η Ο.Λ.Μ.Ε. άρθρωσε το δικό της λόγο και απαιτούσε τα εξής:

«Κατάργηση του θεσμικού πλαισίου που ψηφίστηκε τα προηγούμενα χρόνια 1990-1993 (Νόμος για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την επαγγελματική κατάρτιση, ρυθμίσεις για τους Σχολικούς Συμβούλους και την αξιολόγηση των μαθητών).» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1994, τ. 641, σ. 3. Ο.Λ.Μ.Ε. 1997, τ. 654, σ. 3).

Σταθερός της στόχος, καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ήταν «η καθιέρωση ενός διαφανούς, δημοκρατικού και αξιοκρατικού συστήματος επιλογής στελεχών και γενικότερα διοίκησης της εκπαίδευσης» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1994, τ. 642, σ. 7).

Ανάμεσα στα σημαντικότερα θέματα που πρόβαλε για τη βελτίωση της λειτουργίας του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου ήταν η επιλογή -μέσω αξιοκρατικών διαδικασιών- ικανών προσώπων που θα στελέχωναν το θεσμό, η αναβάθμιση του συμβουλίου επιλογής, η γραμματειακή υποστήριξη των Σχολικών Συμβούλων, η ανακατανομή των περιφερειών τους, η ανάθεση του συντονισμού του έργου τους σε Σχολικό Σύμβουλο της οικείας περιφέρειας και η ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος της Πολιτείας για την επιμόρφωση και τη στήριξη του καθοδηγητικού έργου των

Σχολικών Συμβούλων (Ο.Λ.Μ.Ε., 1994, τ. 642, σ. 28, Ο.Λ.Μ.Ε., 1996, τ. 649, σ. 7, Ο.Λ.Μ.Ε., 2001, τ. 667, σ. 25, Ο.Λ.Μ.Ε., 2002, τ. 672, σ. 10, Ο.Λ.Μ.Ε., 2002, τ. 673, σ. 11). Η περίοδος θα κλείσει με μια δήλωση της Ομοσπονδίας:

«Ο Ν. 2986/2002 για τη στελέχωση της διοίκησης της εκπαίδευσης, την αξιολόγηση και την επιμόρφωση δεν είχε αντιστοίχιση στις θέσεις και τις διεκδικήσεις μας. Ζητήσαμε την κατάργησή του. Απαιτήσαμε, επίσης, την κατάργηση του Π.Δ. 25/2002 για την επιλογή των στελεχών της διοίκησης, επειδή στόχος του ήταν η χειραγώγηση των εκπαιδευτικών και η ενίσχυση του κομματικού ελέγχου της διοίκησης της εκπαίδευσης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2003, τ. 675, σ. 4).

3.3.1. Το συμβουλευτικό-καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου

Η βασική θέση της Ο.Λ.Μ.Ε. δε μεταβλήθηκε. Εξέφρασε μάλιστα πιο έντονα την ανησυχία της για την επερχόμενη συρρίκνωση του συμβουλευτικού και παιδαγωγικού ρόλου του Σχολικού Συμβούλου (Ο.Λ.Μ.Ε., 1998, τ. 659, σ. 5, Ο.Λ.Μ.Ε., 2000, τ. 664, σ. 6, Ο.Λ.Μ.Ε., 1999-2000, τ. 662, σ. 15), που είχαν επιφέρει -κατά τις θέσεις της- οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του Υπουργείου Παιδείας για την επικείμενη (τότε) αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Αντί των προτεινόμενων ρυθμίσεων, η Ο.Λ.Μ.Ε. πρότεινε «ο Σχολικός Σύμβουλος να παραμείνει στο επιστημονικό, παιδαγωγικό και συμβουλευτικό του ρόλο» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2001, τ. 669, σ. 20, Ο.Λ.Μ.Ε., 2001-2002, τ. 670, σ. 11).

3.3.2. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και ο Σχολικός Σύμβουλος

Η Ο.Λ.Μ.Ε., επιμένοντας στη διάκριση μεταξύ της «αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου» και της «υπηρεσιακής κρίσης», θεωρούσε ότι στην τελευταία δεν μπορούσαν να συμμετέχουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι (Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 654, σ. 17). Η όποια κρίση τους δεν ήταν θεμιτό να αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης-κατάταξης του εκπαιδευτικού, αφού «ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στη διαδικασία της αξιολόγησης είναι καθοδηγητικός, συμβουλευτικός και παιδαγωγικός» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1995, τ. 646, σ. 5). Οι Σχολικοί Σύμβουλοι, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε (βλ.: Ν. 2525/1997. Υπουργική Απόφαση Δ2/1938/1998), κινδύνευαν -κατά την Ο.Λ.Μ.Ε.- να απολέσουν τον καθοδηγητικό τους ρόλο και να μετατραπούν σε αξιολογητές των εκπαιδευτικών (Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 654, σ. 40, Ο.Λ.Μ.Ε., 1997-1998, τ. 656, σ. 18). Η Ομοσπονδία πρότεινε τα ακόλουθα για την αξιολόγηση:

«Να θεσμοθετηθεί η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ως μια ενεργός διαδικασία ανάλυσης, ανάδειξης και επίλυσης των ουσιαστικών προβλημάτων του δημόσιου σχολείου με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της θέσης των εκπαιδευτικών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2000, τ. 664, σ. 6).

Θα πρέπει εξάλλου να επισημανθεί ότι, κατά την Ο.Λ.Μ.Ε., η αλλαγή λειτουργίας του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου (βλ.: Ν. 2817/2000, Ν. 2986/2002) δημιούργησε συνθήκες εξάρτησης των εκπαιδευτικών από τους Σχολικούς Συμβούλους, στο πλαίσιο της επιχειρούμενης αξιολόγησης, και των ιδίων των Σχολικών Συμβούλων από τους διοικητικούς προϊστάμενους τους (Περιφερειακούς Διευθυντές) και τους επιστημονικούς προϊστάμενους (Προϊστάμενους επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης των οικείων περιφερειών εκπαίδευσης) (Ο.Λ.Μ.Ε., 2001-2002, τ. 670, σ. 8). Κάποια σχόλια της Ο.Λ.Μ.Ε. παρατίθενται κατωτέρω:

«Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. οδηγεί στην ένταση του αυταρχισμού, στη δημιουργία σχέσεων εξάρτησης και υποταγής στο χώρο του σχολείου, αφού θεσμοθετεί την υποκειμενική και αυθαίρετη αξιολόγηση από μονοπρόσωπα όργανα. Είναι χαρακτηριστικό ότι τώρα, με τις εκθέσεις αξιολόγησης που θα συντάσσουν οι διευθυντές, οι Προϊστάμενοι, οι Σχολικοί Σύμβουλοι επιφορτίζονται με συγκεκριμένες ευθύνες και αρμοδιότητες, οι οποίες ενισχύουν τη θέση τους.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 654, σ. 40).

3.3.3. Τα τυπικά κριτήρια επιλογής

Η Ο.Λ.Μ.Ε. εκτιμούσε ότι η εκ νέου ποσοτική αποτίμηση των κριτηρίων επιλογής, που επέφερε η κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κατ' αυτήν την περίοδο, κυρίως με το Π.Δ. 398/1995, δεν κατάφερε να βελτιώσει τη διαδικασία επιλογής, με την προσπάθεια που έγινε για την αποσαφήνιση των κριτηρίων, ούτε να οδηγήσει σε έναν αδιάβλητο και αντικειμενικό εξορθολογισμό της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, θεωρούσε ότι *«το Συμβούλιο Επιλογής έχει να αντιμετωπίσει και τις ατέλειες και τις ασάφειες του Νομοθετικού Πλαισίου»* (Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 655, σ. 27). Επιπλέον, υποδείχθηκε η ανάγκη τροποποίησης του Π.Δ. 25/2002 ως ακολούθως:

«Το σχετικό Π.Δ. είναι απαραίτητο να τροποποιηθεί, ώστε να θεσμοθετηθεί ως προϋπόθεση συμμετοχής στις διαδικασίες επιλογής υποψηφίων Σχολικών Συμβούλων η κατοχή από μέρους τους πτυχίου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2002, τ. 673, σ. 21).

3.3.4. Η συγκρότηση συμβουλίων επιλογής

Η Ο.Λ.Μ.Ε., κατ' αυτήν την περίοδο, ιδιαίτερα στην αρχή της, διαφωνούσε με τη συγκρότηση των υπηρεσιακών συμβουλίων επιλογής Σχολικών Συμβούλων, που είχε εισηγηθεί η κυβέρνηση, επιμένοντας πως οι διαδικασίες αυτές θα επηρέαζαν τη διαφάνεια και την αξιοκρατία στον εκπαιδευτικό χώρο, μετατρέποντάς τον σε πεδίο ικανοποίησης κομματικών σκοπιμοτήτων (Ο.Λ.Μ.Ε., 1994-1995, τ. 644, σ. 5, Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 653, σ. 4, Ο.Λ.Μ.Ε., 1997, τ. 654, σ. 18). Η Ο.Λ.Μ.Ε. διακήρυττε τα ακόλουθα:

«Ο κλάδος μας θα συνεχίσει να αγωνίζεται για την ουσιαστική αναβάθμιση και λειτουργική ανεξαρτησία των υπηρεσιακών συμβουλίων και συμβουλίων επιλογής στελεχών εκπαίδευσης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2002, τ. 674, σ. 12).

3.3.5. Ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Κατά την Ο.Λ.Μ.Ε., οι Σχολικοί Σύμβουλοι παρέμεναν βασικοί επιμορφωτικοί φορείς μαζί με τους ήδη θεσμοθετημένους:

«Φορείς επιμόρφωσης αποτελούν τα Π.Ε.Κ., τα Α.Ε.Ι., οι εκπαιδευτικές και επιστημονικές οργανώσεις, σε συνεργασία με τα Α.Ε.Ι., τους Σχολικούς Συμβούλους και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, και η σχολική μονάδα.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 1995, τ. 645, σ. 15, Ο.Λ.Μ.Ε. 1997, τ. 653, σ. 24).

3.3.6. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Η Ο.Λ.Μ.Ε. συνέχιζε να θεωρεί, όπως και κατά την προηγούμενη περίοδο, αδιαπραγμάτευτη τη συμμετοχή της στις διαδικασίες κρίσης και επιλογής των Σχολικών Συμβούλων (Ο.Λ.Μ.Ε., 2001-2002, τ. 670, σ. 9).

Η νομοθετική παρέμβαση της κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ., κατά την εξεταζόμενη περίοδο θα τερματιστεί με την ψήφιση μιας νέας Υπουργικής Απόφασης που αφορούσε στο καθηκοντολόγιο. Σύμφωνα με αυτήν, προσδιορίστηκαν εκ νέου τα καθήκοντα αλλά και οι σχέσεις μεταξύ των στελεχών της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων και των Σχολικών Συμβούλων (Υ.Α.:Φ. 353.1/324/105657/Δ1/2002).

3.4. Η περίοδος 2004-2009

Από την άνοιξη του 2004 έως το φθινόπωρο του 2009 η κυβερνητική εξουσία ασκήθηκε από τη Ν.Δ., η οποία διατήρησε μεν σε ισχύ την προηγούμενη Υπουργική Απόφαση, έφερε όμως προς ψήφιση στη Βουλή ένα νέο νομοσχέδιο για την επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης, τον μετέπειτα Νόμο 3467/2006. Οι θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε., σε σχέση με τις νέες ρυθμίσεις, παρουσιάζονται ως ακολούθως:

1. «Απαιτούμε την κατάργηση της σχετικής Υπουργικής Απόφασης (καθηκοντολόγιο), που αναφέρεται στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης της εκπαίδευσης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2004, τ. 679, σ. 7, Ο.Λ.Μ.Ε., 2005, τ. 684, σ. 25).
2. «Άμεση διαμόρφωση και εφαρμογή θεσμικού πλαισίου επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης που θα διέπεται από τις αρχές της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2004, τ. 681, σ. 12, Ο.Λ.Μ.Ε., 2005, τ. 682, σ. 30, Ο.Λ.Μ.Ε., 2005, Έκτακτο τεύχος, σ. 12).

Η Ο.Λ.Μ.Ε. διεκδικούσε παρομοίως, όπως και νωρίτερα, τη διαμόρφωση ενός αξιοκρατικού συστήματος επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης, αντιτασσόμενη (ιδιαιτέρως κατά την αρχή της περιόδου αυτής) στην πρόθεση της κυβέρνησης της Ν.Δ. να προωθήσει ένα νομοσχέδιο επιλογής προσωρινών στελεχών, μέχρι τη συγκρότηση του οριστικού θεσμικού πλαισίου (Ο.Λ.Μ.Ε., 2004, τ. 680, σ.16, Ο.Λ.Μ.Ε., 2005, τ. 685, σ. 16). Είναι χαρακτηριστικό το πρόταγμα της:

«Θεσμοθέτηση νέου δημοκρατικού και αξιόπιστου πλαισίου επιλογής στελεχών και άμεση εφαρμογή του.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2005-2006, τ. 686, σ. 5).

Η ψήφιση τελικά του Νόμου 3467/2006 για την επιλογή όλων των στελεχών της εκπαίδευσης οδήγησε την Ομοσπονδία σε αρνητικές τοποθετήσεις επί αυτού (βλ. π.χ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 2006, τ. 688, σ. 8, Ο.Λ.Μ.Ε., 2006, τ. 689, σ. 7). Ενδεικτικά επισημαίνεται μια θέση της:

«Απαιτούμε να μην εφαρμοστεί ο Νόμος 3467/2006 που οδηγεί στον ασφυκτικό κομματικό έλεγχο των στελεχών και της διοίκησης εκπαίδευσης και στην πλήρη αναξιοπιστία των εκπαιδευτικών θεσμών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2007, τ. 690, σ. 11, Ο.Λ.Μ.Ε., 2007, τ. 692, σ. 6).

3.4.1. Η συμμετοχή του Σχολικού Συμβούλου στο διοικητικό έργο

Η Ο.Λ.Μ.Ε. κατέθεσε το Μάρτιο του 2005 τις κατευθυντήριες αρχές διαμόρφωσης ενός θεσμικού πλαισίου επιλογής στελεχών της εκπαίδευσης. Σύμφωνα με αυτό, απέκλειε τη δραστηριοποίηση των Σχολικών Συμβούλων σε πράξεις διοικητικού χαρακτήρα, όπως ήταν η συμμετοχή τους στα Υπηρεσιακά Συμβούλια επιλογής διευθυντών σχολικών μονάδων. Μεταξύ άλλων, πρότεινε τα εξής:

«Να καταργηθεί το 6^ο διορισμένο μέλος (Σχολικός Σύμβουλος) το οποίο μετέχει σήμερα στα Υπηρεσιακά Συμβούλια, όταν επιλέγουν τους διευθυντές σχολικών μονάδων.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2005, τ. 685, σ. 30).

3.4.2. Τα τυπικά κριτήρια επιλογής

Όσον αφορά στα κριτήρια επιλογής, η Ομοσπονδία επέμενε στη διαφοροποίηση μεταξύ των κριτηρίων που σχετίζονταν επακριβώς με την προκηρυσσόμενη θέση και αυτών που δεν είχαν άμεση σχέση με τη θέση που διεκδικούσε ο υποψήφιος Σχολικός Σύμβουλος. Επιπλέον, στη διαδικασία της συνέντευξης, πρότεινε να υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια με αντίστοιχη μοριοδότηση (Ο.Λ.Μ.Ε., 2008, τ. 695, σ. 6). Υποστήριζε σχετικά τα ακόλουθα:

«Για να είναι αξιόπιστη και ουσιαστική η διαδικασία της συνέντευξης, θα πρέπει να αξιολογούνται συγκεκριμένα κριτήρια, με επιμέρους μοριοδότηση. Έτσι, θα περιορίζεται η αυθαίρετη και η μη ελέγξιμη υπο-

κειμενική κρίση. Να γίνεται διάκριση των μεταπτυχιακών τίτλων και των επιπλέον πτυχίων των κρινομένων, σε εκείνα που έχουν συνάφεια με τη θέση που διεκδικεί ο υποψήφιος και σε εκείνα που δεν έχουν. Για τα πρώτα να προβλέπεται ικανός αριθμός αξιολογικών μονάδων, ενώ τα άλλα να μοριοδοτούνται συμβολικά.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2004, τ. 682, σ. 30).

Σε υπόμνημα που κατέθεσε η Ο.Λ.Μ.Ε. σχετικά με το Νομοσχέδιο για την επιλογή στελεχών της εκπαίδευσης προς την Υπουργό Παιδείας (16-5-2006), στο οποίο προβλέπονταν γραπτές εξετάσεις για την επιλογή των Σχολικών Συμβούλων, σε αντικατάσταση των αξιολογικών εκθέσεων που δεν είχαν συνταχθεί κατά την περίοδο εκείνη, η Ο.Λ.Μ.Ε. διαφώνησε διατυπώνοντας την εξής θέση:

«Οι δήθεν εξετάσεις του Α.Σ.Ε.Π. αποτελούν μια πλήρως ελεγχόμενη, αδιαφανή και προσχηματική διαδικασία, αφού την όλη συγκρότηση και λειτουργία της σχετικής επιτροπής διατηρεί υπό τον απόλυτο έλεγχο της η Υπουργός Παιδείας.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2006, τ. 687, σ. 16).

3.4.3. Η συγκρότηση συμβουλίων επιλογής

Η Ο.Λ.Μ.Ε., μετά την επιλογή των νέων στελεχών της εκπαίδευσης, βάσει του Νόμου 3467/2006, άσκησε σκληρή κριτική στον τρόπο λειτουργίας των συμβουλίων επιλογής (Ο.Λ.Μ.Ε., 2007, τ. 693, σ. 20).

3.4.4. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Η βασική θέση της Ο.Λ.Μ.Ε. περί συμμετοχής της στα συμβούλια επιλογής Σχολικών Συμβούλων παρέμεινε σταθερή. Υποστήριζε ότι θα έπρεπε «στα συμβούλια επιλογής Σχολικών Συμβούλων να μετέχουν εκπρόσωποι του Δ.Σ. της Ο.Λ.Μ.Ε.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2004, τ. 682, σ. 30, Ο.Λ.Μ.Ε., 2006, τ. 687, σ. 17). Αλλού, παρομοίως, επεσήμαινε:

«Απαιτείται η διαμόρφωση ενός νέου αντικειμενικού, διαφανούς, αδιάβλητου, δημοκρατικού και αξιόπιστου θεσμικού πλαισίου επιλογής στελεχών της εκπαίδευσης, που θα είναι αποδεκτό από τις εκπαιδευτικές ομοσπονδίες και θα απαντά θετικά στην ανάγκη απαλλαγής της εκπαίδευσης από τα δεσμά του κομματικού ελέγχου και της μετριοκρατίας.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 2008, τ. 695, σ. 7).

Η ίδια θέση θα διατυπωθεί και σε επόμενες ανακοινώσεις της Ομοσπονδίας (βλ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 2008-2009, τ. 697-698, σ. 6, Ο.Λ.Μ.Ε., 2009, τ. 699, σ. 31, Ο.Λ.Μ.Ε., 2009, τ. 700-701, σ. 14).

3.5. Η περίοδος 2010 και εξής

Κατά την περίοδο 2010 και εξής, το υλικό της Ο.Λ.Μ.Ε. για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου προέρχεται από την επίσημη ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας (www.olme.gr), καθόσον το Νοέμβριο του 2009 σταμάτησε η έκδοση του έντυπου Πληροφοριακού Δελτίου.

Κατά την περίοδο αυτή η Ο.Λ.Μ.Ε. άσκησε εκ νέου κριτική στην επικείμενη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, όπως αυτή ορίστηκε στους Νόμους 3848/2010 και 4024/2011, και διατύπωσε τις θέσεις της. Η Ομοσπονδία απαιτούσε την αποχή των Σχολικών Συμβούλων από τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας. Ενδεικτικό είναι το ακόλουθο απόσπασμα από ανακοίνωση της Ομοσπονδίας:

«Είναι επιτακτική ανάγκη να διαμορφωθεί ρεύμα αντίθεσης και αντίστασης κατά της αξιολόγησης, με αιχμή αυτή την περίοδο την επιβολή της αυτοαξιολόγησης και τη συγκρότηση των ομάδων εργασίας που προβλέπει η σχετική εγκύκλιος (1900089/Γ1/10-12-2013). Καλούμε τους συλλόγους των εκπαιδευτικών να αποφασίσουν συλλογικά να μη συμμετέχουν στη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης.[...]»

(Ο.Λ.Μ.Ε., 8-1-2014).

Αξίζει, επίσης, να μνημονευτεί η πρόταση της Ο.Λ.Μ.Ε. για την ίδρυση Σχολής Στελεχών, με στόχο την προετοιμασία των εκπαιδευτικών εκείνων που θα στελέχωναν μελλοντικά διοικητικές και εποπτικές θέσεις της εκπαίδευσης. Έτσι, προτεινόταν «να ιδρυθεί Σχολή Στελεχών της εκπαίδευσης, το πτυχίο της οποίας θα θεωρείται απαραίτητο προσόν για να διεκδικήσει κάποιος τη θέση στελέχους της εκπαίδευσης» (Ο.Λ.Μ.Ε., 26-2-2010).

Επιπλέον, ο διορισμός σε θέσεις Σχολικών Συμβούλων όσων είχαν υπηρετήσει ως πρόεδροι οργανισμών, γραμματείς Υπουργείων ή Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας (Ν. 3879/2010, άρθρο 26, παράγραφος 14), ώθησε την Ομοσπονδία στη σύνταξη ανοικτής επιστολής διαμαρτυρίας επί του θέματος (Ο.Λ.Μ.Ε., 14-1-2011).

Στην τελευταία μάλιστα διαδικασία επιλογής Σχολικών Συμβούλων η κυβέρνηση τροποποίησε, κατά την Ο.Λ.Μ.Ε., το καθεστώς κρίσης και αξιολόγησης των υποψηφίων, αποκλείοντας από τη διαδικασία όσους θα επιλέγονταν διευθυντές σχολικών μονάδων και, στη συνέχεια, απέδωσε σε πρώην Σχολικούς Συμβούλους προσωποπαγή οργανική θέση σε σχολικές μονάδες (βλ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 21-7-2011, Ο.Λ.Μ.Ε., 23-2-2012). Χαρακτηριστική είναι η ακόλουθη ανακοίνωση της Ομοσπονδίας:

«Το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ θεωρεί απαράδεκτη την νέα επείγουσα εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας (18/7/2011) με την οποία αποκλείονται από την επιλογή για σχολικοί σύμβουλοι όσοι εξ αυτών επιλεγούν ως διευθυντές σχολείων. Στην εγκύκλιο του το Υπουργείο Παιδείας επικαλείται

γι αυτό νέα ρύθμιση που θα ψηφιστεί σε επόμενο νομοσχέδιο!! [...]. Η συνεχής έκδοση εγκυκλίων, ακόμη και μετά την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διευθυντών, τερπιλίζει τη διαφάνεια και τη νομιμότητα των επιλογών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 21-7-2011).

3.5.1. Το συμβουλευτικό-καθοδηγητικό έργο του Σχολικού Συμβούλου

Κατά την Ο.Λ.Μ.Ε., η επιχειρούμενη προσπάθεια εφαρμογής τόσο της αυτοαξιολόγησης όσο κυρίως της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών έθετε υπό αμφισβήτηση τον καθοδηγητικό ρόλο των Σχολικών Συμβούλων. Σε ανοικτή επιστολή της προς τα πολιτικά κόμματα, που συμμετείχαν στις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου 2012, η Ο.Λ.Μ.Ε. τόνιζε τα εξής:

«Το πλαίσιο αξιολόγησης που επιβάλλουν ορίζει το διευθυντή και το Σχολικό Σύμβουλο ως κριτές που με τις εκθέσεις τους θα καθορίζουν τις τύχες και την εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Οι διαδικασίες αυτές θα έχουν σοβαρές αρνητικές συνέπειες στην εκπαιδευτική λειτουργία, αφού υπονομεύεται ο επιστημονικός ρόλος των Σχολικών Συμβούλων που μετατρέπονται σε μηχανισμό ιδεολογικής επιβολής της κυρίαρχης εκπαιδευτικής άποψης.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 3-5-2012).

3.5.2. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και ο Σχολικός Σύμβουλος

Η Ο.Λ.Μ.Ε. ήταν αντίθετη στις διαδικασίες προγραμματισμού και αξιολόγησης των σχολικών μονάδων με τη σύμπραξη των Σχολικών Συμβούλων, όπως αυτές προβλέπονταν στο άρθρο 32 του Νόμου 3848/2010 και στη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου με θέμα: «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας-διαδικασία αυτοαξιολόγησης» (Γ1/30972/5-3-2013). Σε σχετική ανακοίνωσή της διατυπώνονταν τα εξής:

«Αρνούμαστε την εφαρμογή της εγκυκλίου Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Καλούμε όλους τους συλλόγους διδασκόντων και τους Σχολικούς Συμβούλους να αρνηθούν τη συμμετοχή τους.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 14-5-2010).

Γενικότερα, κατ' αυτήν την περίοδο η Ο.Λ.Μ.Ε. επανήλθε με ανακοινώσεις της επίμονα και επιτακτικά στο ζήτημα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών (βλ. π.χ.: Ο.Λ.Μ.Ε., 24-2-2012, Ο.Λ.Μ.Ε., 30-10-2012), ζητώντας από τους Σχολικούς Συμβούλους να μη συναινέσουν στις πολιτικές του Υπουργείου. Κατά την κρίση της Ομοσπονδίας, οι πολιτικές αυτές δεν απέβλεπαν στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου αλλά στην κατηγοριοποίηση των σχολείων, στη μισθολογική καθήλωση των εκπαιδευτικών, στην άρση της μονιμότητας, στις απολύσεις. Είναι χαρακτηριστική η παρακάτω αναφορά της:

«Η Ο.Λ.Μ.Ε. είχε ταχθεί εναντίον της πιλοτικής εφαρμογής της αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων (Μάιος 2010), καλώντας τους Σχολικούς Συμβούλους και όλα τα στελέχη της εκπαίδευσης να μην συμπράξουν στην προώθηση των αντικειμενικών σχεδιασμών. Ταυτόχρονα η Ο.Λ.Μ.Ε. έχει εκφράσει την κατηγορηματική αντίθεσή της με το σχέδιο Π.Δ. για την αξιολόγηση [...]» (Ο.Λ.Μ.Ε., 17-4-2013).

3.5.3. Τα τυπικά κριτήρια επιλογής

Η Ομοσπονδία κατέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις για το σύστημα της επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε., 26-2-2010), που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, στα μετρήσιμα και συνεκτιμώμενα κριτήρια επιλογής, στη μοριοδότηση της συνέντευξης, στη λειτουργία των συμβουλίων επιλογής κ.λπ. Ενδεικτικά αναφέρονταν τα εξής:

«Το σύνολο των αξιολογικών μονάδων να διαμορφώνεται από τα μοριοδοτούμενα κριτήρια (τυπικά προσόντα), από τα συνεκτιμώμενα και από τη διαδικασία της συνέντευξης, η οποία όμως θα έχει μικρή συμβολή. Για να είναι αξιόπιστη και ουσιαστική η διαδικασία της συνέντευξης, θα πρέπει να αξιολογούνται συγκεκριμένα κριτήρια με επιμέρους μοριοδότηση. Να γίνεται διάκριση των μεταπτυχιακών τίτλων και των επιπλέον πτυχίων των κρινομένων, σε εκείνα που έχουν συνάφεια με τη θέση που διεκδικεί ο υποψήφιος/η υποψήφια και σε εκείνα που δεν έχουν. Όχι σε γραπτή δοκιμασία για την επιλογή των στελεχών.» (Ο.Λ.Μ.Ε., ό.π.).

3.5.4. Η συγκρότηση συμβουλίων επιλογής

Βασικές θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε. υπήρξαν η ανεξαρτησία των συμβουλίων επιλογής από τον έλεγχο της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας και το ασυμβίβαστο της συμμετοχής κάποιου ως μέλους τού συμβουλίου επιλογής, εάν ήταν ταυτόχρονα και υποψήφιος. Επισημαίνονταν σχετικά τα εξής:

«Τα συμβούλια επιλογής, πέρα από τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά συγκρότησής τους από εκπαιδευτικούς φορείς, πρέπει να είναι ανεξάρτητα και μη ελεγχόμενα από την εκάστοτε πολιτική εξουσία. Δεν μετέχει σε κανένα από τα συμβούλια επιλογής ως μέλος κάποιος που είναι ταυτόχρονα και υποψήφιος.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 26-2-2010).

3.5.5. Η συμμετοχή της Ο.Λ.Μ.Ε. στις διαδικασίες επιλογής των Σχολικών Συμβούλων

Σταθερή υπήρξε και την περίοδο αυτή η θέση της Ομοσπονδίας, σύμφωνα με την

οποία, θα έπρεπε «στα συμβούλια επιλογής Σχολικών Συμβούλων να μετέχουν εκπρόσωποι του Δ.Σ. της Ο.Λ.Μ.Ε.» (Ο.Λ.Μ.Ε., 26-2-2010).

4. Συζήτηση-Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε. για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου, από το 1982 και εξής, θα μπορούσε να διατυπωθεί η άποψη ότι η Ομοσπονδία επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία του και την εξέλιξή του, ήδη από τη θεσμοθέτησή του (1982), καταθέτοντας προτάσεις, παρακολουθώντας επισταμένως τις παρεμβάσεις της Πολιτείας αλλά και ασκώντας κριτική όποτε το έκρινε αναγκαίο. Ειδικότερα, κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας τού θεσμού, η Ο.Λ.Μ.Ε. έδωσε έμφαση σε δύο καίρια ζητήματα: α) στην επιλογή των πιο ικανών εκπαιδευτικών που θα στελέχωναν το θεσμό, και β) στη στήριξη του θεσμού από τον οργανωμένο κλάδο, δηλαδή την Ο.Λ.Μ.Ε.

Η κριτική της στις προτεινόμενες ρυθμίσεις του Υπουργείου Παιδείας εντείνεται κυρίως μετά το 1989. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τότε κυκλοφόρησαν συγκεκριμένα Προεδρικά Διατάγματα που προσδιόρισαν πολλές από τις αρμοδιότητες των Σχολικών Συμβούλων. Ακολούθως, κατά την περίοδο 2004-2009, κάμπτεται η παρέμβαση της Ο.Λ.Μ.Ε., δεδομένου ότι τότε εντοπίζονται λιγότερες αναφορές στο υπό εξέταση θέμα στα Δελτία της. Μετά το 2010 επανέρχεται δυναμικά στη συζήτηση για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας.

Πάνω απ' όλα βέβαια, η Ο.Λ.Μ.Ε., στις προσπάθειές της να διαφυλάξει το κύρος του θεσμού, απαιτούσε σταθερά, καθ' όλη την υπό εξέταση περίοδο, αξιολογικές, διαφανείς και αντικειμενικές διαδικασίες για την επιλογή των Σχολικών Συμβούλων, οι οποίες θα διασφάλιζαν την αυτονομία στο έργο τους. Προς τούτο, σε κάθε επιχειρούμενη αλλαγή στη σύνθεση των συμβουλίων επιλογής των Σχολικών Συμβούλων η Ο.Λ.Μ.Ε. διεκδικούσε τη συμμετοχή της σε αυτά δια εκπροσώπων, αν και η θέση της αυτή δεν ήταν ισχυρή, λόγω τής νομικά κατοχυρωμένης συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των εκπαιδευτικών στα συμβούλια (βλ.: Ν. 1566/1985, Ν. 2266/1994, Ν. 2817/2000, Ν. 2986/2002, Ν. 3467/2006, Ν. 3848/2010).

Από το άλλο μέρος, με βάση τα δεδομένα της έρευνας, δεν εντοπίστηκαν συγκεκριμένες προτάσεις εκ μέρους της στο ζήτημα της εμπλοκής των Σχολικών Συμβούλων στην επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, που αποτελούσε βασικό στόχο του έργου τους, παρά μόνον διατυπώσεις γενικότερων θέσεων. Εξάιρεση αποτελεί η επίμονη στάση της για αύξηση του αριθμού των Σχολικών Συμβούλων, με το επιχείρημα ότι θα διευκόλυne το παρεχόμενο προς τους εκπαιδευτικούς επιμορφωτικό έργο.

Οι αναφορές της για το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων στην επιμόρφωση των

εκπαιδευτικών περιορίζονται από το 1997 και εξής. Παρομοίως, παύουν να προβάλλονται κάποια άλλα ζητήματα, η λύση των οποίων θα βελτίωνε συνολικά τη λειτουργία του θεσμού, όπως ήταν η αύξηση των θέσεων των Σχολικών Συμβούλων και η επιμόρφωσή τους, η γραμματειακή υποστήριξη στο έργο τους κ.λπ. Ο λόγος της έκτοτε επικεντρώθηκε στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, η οποία αναδείχθηκε σε ένα μεγάλο θέμα στη σχολική εκπαίδευση.

Επίσης, σε ό,τι αφορά στον καθοδηγητικό ρόλο των Σχολικών Συμβούλων, ο λόγος της Ο.Λ.Μ.Ε. φαίνεται να εντοπίζεται στο συμβουλευτικό-υποστηρικτικό τομέα, δίνοντας έμφαση στα προβλήματα ή στις δυσλειτουργίες που εμφανίζονται συχνά στο χώρο του σχολείου (π.χ. σχέσεις μαθητών-γονέων-εκπαιδευτικών, αντιμετώπιση συγκρούσεων, πολυμορφία του μαθητικού πληθυσμού, κ.λπ.), καθώς και στο διδακτικό τομέα, σε σχέση κυρίως με τη διδακτική προσέγγιση των μαθημάτων της ειδικότητάς τους.

Σε σχέση με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, ενώ κατά την περίοδο 1982-1989 η Ο.Λ.Μ.Ε. αποδεχόταν, υπό προϋποθέσεις βέβαια, τη συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων στην εν λόγω διαδικασία, λίγο αργότερα, κατά την περίοδο 1990-1993, φαίνεται να διαφοροποιείται υπερασπιζόμενη τις τακτικές αυτοαξιολόγησης στη σχολική μονάδα και συνδέοντάς τες με την ανάπτυξη ερευνητικής δραστηριότητας στα σχολεία. Αυτήν όμως την πρακτική της αυτοαξιολόγησης κατά τα τελευταία χρόνια (ιδιαίτερος από το 2010 και μετά) η Ο.Λ.Μ.Ε. δεν την αποδεχόταν, αν και είχε επίσημα πλέον προταθεί από την Πολιτεία.

Επιπλέον, ιδιαίτερη επιφυλακτικότητα εντοπίστηκε στην πολιτική της σχετικά με τη συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων στα υπηρεσιακά συμβούλια κρίσης και επιλογής των διευθυντών σχολικών μονάδων (ΠΥΣΔΕ, ΑΠΥΣΔΕ), ερχόμενη έτσι σταδιακά σε διαφωνία με το σώμα των Σχολικών Συμβούλων.

Η διαφωνία της εκφράστηκε μάλιστα έκδηλα σε ανακοίνωσή της προς την Πανελλήνια Ένωση Σχολικών Συμβούλων (Π.Ε.Σ.Σ.) σχετικά με την αξιολόγηση αυτήν τη φορά, με τον εμβληματικό τίτλο: «*Να αποφασίσουν με ποιον θα πάνε!*», εννοώντας το μέρος των εκπαιδευτικών ή της κυβέρνησης (ημερ.: 30-10-2012).

Μια τέτοια στάση εκ μέρους της Ο.Λ.Μ.Ε. φαίνεται ότι δεν διευκόλυνε την ανάπτυξη μιας ουσιαστικής συζήτησης για τη συνεργασία των Σχολικών Συμβούλων τόσο με τους διευθυντές των σχολείων όσο και με τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με στόχο την υποστήριξή τους και την εν γένει βελτίωση του σχολείου (βλ. επίσης: Υφαντή & Βοζαίτης, 2010). Παρ' όλα αυτά πρέπει να επισημανθεί ότι κάποιες σχετικές προτάσεις της είχαν ήδη διατυπωθεί σε τεύχη του Δελτίου, κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του θεσμού. Σύμφωνα με εκείνες τις θέσεις της, απαιτείτο να υφίσταται σταθερά μια διάκριση μεταξύ του διοικητικού έργου, που επιτελούσε ο διευθυντής, και του καθοδηγητικού-συμβουλευτικού έργου, που είχε στην αρμοδιότητά του ο Σχολικός Σύμβουλος.

Συνοψίζοντας, τα δεδομένα της παρούσας μελέτης απεκάλυψαν ότι οι θέσεις της Ο.Λ.Μ.Ε. για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου κυμαίνονταν από την πλήρη αποδοχή και τη στήριξη έως την επιφυλακτικότητα -ακόμη και τη διαφωνία- όποτε, κατά την Ομοσπονδία, διακυβευόνταν κεκτημένα των εκπαιδευτικών από τις κυβερνητικές πολιτικές. Διαπιστώνεται βέβαια ότι η Ομοσπονδία παρακολουθούσε στενά τις θεσμικές εξελίξεις για το ρόλο του Σχολικού Συμβούλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στη χώρα μας, επιδεικνύοντας το αμείωτο ενδιαφέρον της για τη λειτουργία του θεσμού, μην διστάζοντας όμως να ασκήσει και την κριτική της, ανάλογα με τις περιστάσεις.

Ευχαριστίες

Το έντυπο αρχειακό υλικό της εργασίας αυτής συγκεντρώθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «Κ. Καραθεοδωρή» (2009-2012) του Πανεπιστημίου Πατρών. Ευχαριστίες αποδίδονται στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

Σημείωση

1. Η λειτουργία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έληξε με τη θέσπιση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ν. 3966/2011).

Πηγές

Εγκύκλιος Γ1/30972/5-3-2013, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, *Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας- διαδικασία αυτοαξιολόγησης.*

Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (Ο.Λ.Μ.Ε.) (1975-2009) *Πληροφοριακά Δελτία:*

Ο.Λ.Μ.Ε. (1975) *Πληροφοριακά Δελτία*, τεύχη: 438, 441.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1976) *Πληροφοριακό Δελτίο*, τεύχος: 447.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1977) *Πληροφοριακό Δελτίο*, τεύχος: 469.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1982) *Πληροφοριακά Δελτία*, τεύχη: 547, 550, 551.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1983) *Πληροφοριακό Δελτίο*, τεύχος: 555.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1984) *Πληροφοριακά Δελτία*, τεύχη: 567, 569, 570.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1985) *Πληροφοριακά Δελτία*, τεύχη: 578, ειδική Έκδοση Πληροφοριακού Δελτίου, Σεπτέμβριος 1985.

Ο.Λ.Μ.Ε. (1986) *Πληροφοριακά Δελτία*, τεύχη: 590, 593.

- Ο.Λ.Μ.Ε. (1987) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 595, 596, 597.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1988) Πληροφοριακό Δελτίο, τεύχος: 607.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1991) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 619, 620, 621-622-623, 624-625, 626-627.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1992) Εκτιμήσεις-Κριτική-Θέσεις-Προτάσεις της Ο.Λ.Μ.Ε., ειδική έκδοση, Οκτώβριος 1992, Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 630, 631, 633, 634.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1993) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 637, 638, 639, 640.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1994) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 641, 642, 644.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1995) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 645, 646, 647.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1996) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 649, 652.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1997) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 653, 654, 655, 656.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1998) Πληροφοριακό Δελτίο, τεύχος 659.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (1999) Πληροφοριακό Δελτίο, τεύχος 662.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2000) Πληροφοριακό Δελτίο, τεύχος: 664.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2001) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 667, 669, 670.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2002) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 672, 673, 674.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2003) Πληροφοριακό Δελτίο, τεύχος: 675.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2004) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 679, 680, 681, 682.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2005) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 684, 685, 686, έκτακτο τεύχος Απρίλιος 2005.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2006) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 687, 688, 689, 690.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2007) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 692, 693.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2008) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 695, 697-698.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2009) Πληροφοριακά Δελτία, τεύχη: 699, 700-701.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Βάμβουκας, Μ. (2007) *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*, Αθήνα: Γρηγόρης, σσ. 263-281.
- Κυριαζή, Ν. (2002) *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 283-301.
- Υφαντή, Α.Α. & Βοζαίτης, Ν. Γ. (2010) Πολιτικές για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Η ρητορική και η πράξη, *Επιστήμες Αγωγής*, τεύχος 4, σσ. 37-56.

Διαδικτυακοί Τόποι (Ανακοινώσεις Ο.Λ.Μ.Ε.)

- Ο.Λ.Μ.Ε. (2010) *Αποστολή προτάσεων για την αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, υπηρεσιακές μεταβολές, σύστημα επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης*, Αθήνα 26-2-2010, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 25-6-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2010) *Υλοποίηση αποφάσεων της Γ.Σ. των Προέδρων των ΕΛΜΕ*, Αθήνα, 14-5-2010, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 25-6-2011.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2011) *Σχετικά με τον αυτόματο ορισμό από τους Περιφερειακούς Διευθυντές ως Σχολικών Συμβούλων προέδρων οργανισμών*, Αθήνα, 14-1-2011, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 26-6-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2011) *Σχετικά με τις επιλογές διευθυντών σχολείων*, Αθήνα, 21-7-2011, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 26-6-2011.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2012) *Διαδικασία τοποθέτησης Σχολικών Συμβούλων*, Αθήνα, 23-2-2012, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 30-6-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2012) *Ακυρώνουμε στην πράξη την προσπάθεια επιβολής της αξιολόγησης, που οδηγεί σε απολύσεις εκπαιδευτικών και κλείσιμο σχολείων*, Αθήνα, 24-2-2012, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 30-6-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2012) *Ανοικτή επιστολή στα κόμματα που συμμετέχουν στις εκλογές στις 6/5/2012: Αντιστεκόμαστε στην προσπάθεια επιβολής της αξιολόγησης, που οδηγεί σε απολύσεις εκπαιδευτικών και κλείσιμο σχολείων*, Αθήνα, 3-5-2012, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 30-6-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2012) *Π.Ε.Σ.Σ.: Να αποφασίσουν με ποιον θα πάνε!*, Αθήνα, 30-10-2012, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 2-7-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2013) *Όχι στη συμμετοχή των διευθυντών των σχολείων στα σεμινάρια για την αξιολόγηση*, Αθήνα, 17-4-2013, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 2-7-2013.
- Ο.Λ.Μ.Ε. (2014) *Σχετικά με την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας και τη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας*, Αθήνα, 8-1-2014, www.olme.gr, ημερομηνία ανάκτησης: 10-1-2014.